



Catasetum pileatum Imperial Pierre Courtet

Etymologie :

Het Griekse Kata staat voor neerwaarts en het Latijnse Seta voor borstel, refererend naar de positie van de twee horens onderaan het staminodium. De trekmechanismen die bij activatie de pollen wegschieten op het bezoekende insect.

Beschrijving :

Deze *Catasetum* is wel erg opvallend. De bloemen zijn relatief groot, ongeveer 9 tot 11 cm in doorsnede. De lip zelf is een rond vlak, enigszins zakvormig tot licht uitgehold, van ongeveer 7cm doorsnede. De petalen en sepalen staan mooi open gesperd, wat de hele bloem des te opvallender maakt. De aar hangt met de zware bloemen naar onder afgebogen. Aan de aar ontspruiten 3-4 bij eerst bloeiende- tot 10-12 bloemen bij volwassen goed ontwikkelde planten. De normale vorm van *Catasetum pileatum* is bleek-geelgroen tot ivoorwit, soms met rode tot violette vlekken. De variëteit *Catasetum pileatum 'Imperial Pierre Courtet'* is evenwel donder wijnrood. Daar lijken die violetrode vlekken wel uitgegroeid zijn tot over heel de bloem.

Bloeitijd:

Gedurende onze herfstperiode.

Verspreiding:

C.pileatum komt voor in Ecuador, Colombië, het eiland Trinidad voor de Venezolaanse kust, de Venezolaanse kuststreek en de delta's van de Rio Negro en de Orinoco in Brazilië. Eigenlijk gelijkaardige condities als wat ik zelf mocht beleven aan de Caraïbische kust van Costa Rica waar ik *C.maculatum* ooit vond. Of meer concreet: zeer warm, zeer veel neerslag, slechts een kort ietsjes droger seizoen en veel luchtbeweging. Immers, die streken langs de kust zijn tropisch en dus met vrij constante, hoge temperaturen en zelfs in het 'droge' seizoen stuwen winden, vochtige lucht van de altijd 'warme' zee land inwaarts en is de begroeiing langs de kust 's morgens steeds drijfnat, zelfs al valt er geen neerslag. Die winden zijn op hun beurt overdag de oorzaak van optimale luchtbeweging om ondanks de hoge luchtvochtigheid het toch mogelijk te maken voor de planten om aan voldoende bladgroenomzetting te doen en dus te groeien als kolen.

Habitat :

Groeit in laaglandoerwoud onder zeer warme condities, onder lange perioden van hevige regenval, gevolgd door een korte drogere periode. Waarschijnlijk leidt dat tot bloeiaanzet.



Cultuurvoorwaarden:

Deze Catasetum hoort bij de soorten die als zeer warm te kweken mogen worden bestempeld. Dat de planten zich uitstekend lenen om zich in pot-cultuur te laten verzorgen moet ook begrijpelijk zijn. Immers langs de kust worden ze vaak gevonden in de bladscheden van palmen langs de kust. In die bladscheden is er ruim plaats voor vorming van humusrijke bodems. Alle opgestoven stof en zand, samen met allerlei uitwerpselen en afgestorven bladeren blijft er in opgestapeld en de altijd aanwezige vochtigheid creëert een omgeving die erg vergelijkbaar is met wat wij in pot-cultuur komen na te bootsen. Deze weliswaar epifytisch groeiende planten zijn daardoor veel beter geschikt voor pot-cultuur dan menig een mag vermoeden. Wat de planten ook wel lusten, is een behoorlijke hoeveelheid voedsel. Ze groeien dan uit tot forse scheuten die op het einde van hun groeiseizoen hun blad afgooien. Dat is wellicht het signaal om iets minder te gieten, evenwel de luchtvochtigheid en temperatuur hoog te houden. Zodra zich een nieuwe scheut begint te vormen, stilletjes terug water geven. Eens de scheut goed en wel aan het groeien is, ontwikkelt zich onderaan een bloemstengel die zich aanvankelijk opricht om dan -vaak onder het gewicht van de zware knoppen- naar beneden te buigen. Een steuntje voor het afknappen van die stengel is helemaal geen overbodige luxe. In de natuur zag ik die scheuten afgerijpt met afmetingen tot 50cm lang en 8cm dik. In cultuur zijn 30cm hoge bulben van 5cm diameter reeds forse knapen. De planten vormen, eenmaal ze zich goed voelen, vaak 2 of meer scheuten en laten zich dan ook gemakkelijk delen. Dat doe je best in de rustperiode, wanneer ze hun blad hebben afgeworpen. Samen met de nieuwe scheut ontwikkelen er toch opnieuw wortels. Trouwens als je overvloedig voedsel geeft, is regelmatig verpotten een must, want zodra je het broze evenwicht tussen genoeg en teveel aan mest overschrijdt, staakt de groei. Verpotten is dan sowieso de boodschap.

Geschiedenis:

In het Antwerpse ken ik nog een trotse bezitter van *C.pileatum*planten. Evenwel niet de mooi donkerrode variëteit waarvan we hier spreken, doch een bleek groene variëteit. Deze plant wordt gekweekt voor het keukenraam, beschermd tegen direct zonlicht, in een pot die als het ware hangt in een plasticen fles, waar in de bodem, los van de pot, altijd water staat. Dus ook hier hoge luchtvochtigheid, vrije luchtbeweging, warm en veel licht. Blijkbaar is dat echt wel de geschikte omstandigheid om succes te boeken. Wat de trotse Antwerpse eigenaar me wel vertelde, is dat je bij het ontwikkelen van nieuwe scheuten moest opletten bij het water geven om geen water in de scheut te gieten, want anders rot deze weg en kost het de plant vaak te veel moeite om nog een nieuwe scheut te vormen. Dat je deze planten zo weinig ziet op tentoonstellingen of op bijeenkomsten waar planten besproken worden, hoeft niet aan een gebrek aan populariteit te liggen, noch aan de moeilijkheid tot kweken. Dat is zeker niet het geval. Heel wat liefhebbers hebben ergens een plant staan en evenveel liefhebbers krijgen die wel eens in bloei. Spijtig genoeg bloeien ze maar een korte tijd en als ze al bloeien hebben ze bovendien de 'slechte' gewoonte tijdens transport -of lees beroering- hun pollen weg te schieten wat gelijk een snel wegwijnen van de bloei inluidt. De planten zijn juist erg in trek bij liefhebbers. Hun voortplantingsgewoonten spreekt menig een tot de verbeelding. Immers: de planten leveren meestal ofwel vrouwelijke ofwel mannelijke bloemen op en zelfbevruchting -wat zo vaak gebeurt in de orchideeënwereld- is hier onmogelijk. (Enkele hermafrodiete soorten te na gelaten.) In de natuur vinden we evenwel vaak grote dikke zaaddozen, wat er op wijst dat de kruisbestuiving probleemloos lijkt plaats te vinden. Enkele bijensoorten uit de families *Euglossa* en *Eulaema* zijn daar verantwoordelijk voor. Die lijken te worden aangetrokken door een typische geur die volgens de literatuur vaak niet waarneembaar is voor de mens. Bij het bezoek aan een mannelijke bloem worden de pollen door het beroeren van een trekkermechanisme op de rug van het insect 'geschoten'. Later bij een bezoek aan een vrouwelijke bloem is het quasi onmogelijk om het grote zeer kleverige stigma te missen en is bevruchting haast vanzelfsprekend. Zelf vond ik in Costa Rica zaaddozen op verschillende planten. Ik verzamelde er enkele en bezorgde die aan enkele Liefhebbers. Spijtig genoeg leverde dat nergens succes op. Die zaaddozen waren soms tot meer dan 10cm lang en 4 à 5cm in doorsnede. Ik vond er ook enkele opengebarsten, helemaal vol zaad. Waarschijnlijk is dat de verklaring voor de enorme vertegenwoordiging van deze planten langs de Caraïbische kust.

Bibliografie :

Bibliografie : *The World of Catasetums* , by Arthur W.Holst, ISBN 0-88192-430-X
Native Colombian Orchids Volume 1, The Colombian Orchids Society, ISBN 958-638-024-7
The Royal Horticultural Society Dictionary, Manual of orchids by Joyce Stewart ; ISBN 0-88192-334-6

Copyright © 2008 P & P Orchids /O.V.V., alle rechten voorbehouden.

